

OP STAP IN EIGEN LAND

Op vakantie of er op uit in stad, dorp, streek of regio? De mogelijkheden zijn legio!

DOOR D. VEENSTRA, BUITENPOST (FR.)

In het eerste artikel in de reeks 'Op stap in eigen land' ('Philatelie' van juni 1998) lag het accent op de evenementen. In 1999 was er aandacht voor de Nederlandse molens en kastelen. En nu, in het jaar 2000, beschrijft de auteur hoe gemeenten, streek- en provinciale VVV's proberen belangstelling te wekken voor een recreatief bezoek aan hun provincie, streek, regio, stad of dorp. In de nu volgende bijdrage komen om te beginnen Noord-, Oost- en Midden-Nederland aan bod.

FRIESLAND

Hoewel ze in Groningen vinden dat je voor Noord-Nederland in de stad van het Noorden moet beginnen, starten we in Friesland ofwel *Fryslân*. Waar anders? Tenslotte verkondigt de Provincie VVV al jaren *Friesland is anders*, een slogan die later nog werd aangevuld met de uitnodiging *ontdek 't!* Velen hebben de Waddeneilanden al lang ontdekt. Gelukkig zijn het nog steeds eilanden. Aanvankelijk noemde de gemeente Ameland het eiland gewoon een 'Vakantie-paradijs'. Gedurende zo'n tien jaar werd de creatieve slogan *Ameland -*

gekomponeerd door de zee gebruikt. De VVV deed daar niet voor onder met *Ameland waddendiamant* [1]. Het kleinere Schiermonnikoog, dat vooral populair is bij Groningers, werd door de gemeente aanvankelijk aangeprezen als *Oase van rust* en *Noordzee-badplaats* [2], maar nu wordt gewezen op de status van nationaal park. Voor velen is Terschelling het eiland van de zingende kroegbaas Hessel, maar anderen komen er voor vakantie of een dagtrip. Niet alleen in de zomer, want volgens de VVV geldt *Terschelling is mooi in voor- en nazomer* [3]. De VVV van het kleinste

waddeneiland, Vlieland, spreekt van *vakantieland* [4]. Terecht noemt de gemeente Vlieland een *eiland van rust en ruimte*. De Friese hoofdstad Leeuwarden wordt door de gemeente filatelistisch gezien niet als toeristenoord aanbevolen, maar de stad is natuurlijk wel een bezoek waard. De westkant van Friesland is bekend als Westergo of de Greidhoek. Dit gebied biedt een *mix* van historische steden en recreatieve IJsselmeerkust. Bolsward noemt zich 'Hanzestad' en dat is een garantie voor allerlei stedenschoon. Dat geldt ook voor Franeker en Harlin-

gen, maar deze steden hebben toch iets extra's. Zo heeft Franeker het bekende Planetarium. Harlingen is Friesland's zeehaven. De gemeenten aan de IJsselmeerkust prijzen de recreatieve mogelijkheden aan, zoals Workum met *Kamperen aan het IJsselmeer* [5].

Dat Friesland in recreatief opzicht kan bogen op een gevarieerd aanbod, bewijst Gaasterland. De gemeente Gaasterland omschrijft het als *Vakantieland* en *Uniek recreatiegebied*. De nieuwe gemeente Gaasterlân-Sleat noemt zich 'een *****gemeente' [6]. Vier van de vijf 'sterren' vinden we terug in het frankeerstempel: * *gaasten*, * *kliffen en bossen*, * *cultuurhistorische stad en dorpen*, * *het vlakke friese weidegebied* en * *grote watersportgebieden*. Daarmee zijn we meteen overstapt naar het Friese Merengebied. De vroegere gemeente Stavoren/Stavoren noemde zich vele jaren *Invalspoor voor het Friese Merengebied*. De gemeente Boarnsterhim (Grou) gebruikte een tijdje de Friestali-

ge slogan *Hert fan it Fryske Wetterlân* [7]. Daarvóór hanteerde Utingeradeel de Nederlandse versie *Hart van het Friese waterland*, terwijl Idaerderadeel (Grouw) het hield op *Dorado voor watersport*. De vroegere gemeente Doniawerstal (Langweer) noemde zich het *Centrum voor watersport in ZW Friesland*, gevolgd door *Water en bos* [8]. De Waterpoortstad Sneek noemde zich jarenlang *Watersportcentrum*. Buurgemeente Wymbritseradiel gaf vele jaren een duidelijke 'samenvatting' van het merengebied: *Groene weiden - Witte zeilen*. Ook het kleine Sloten is een bezoek waard, zoals de vroegere gemeente Sloten aangaf met *Lyts mar leaf* ('klein maar lief'). Een stempel van Lemsterland uit de jaren '60 en '70 is welhaast een klassiek voorbeeld van promotie uit die tijd: *Industrie en recreatie*. Oostelijk Friesland is toeristisch bekend vanwege de Friese Wouden. De schoonheid daarvan vinden we terug bij de gemeente Dantumadeel dankzij de eerste regel van de *Wâldsang* (het volkslied van de Friese Wouden): *Moai sûnder wjeargea binne de Wâlden* ('Mooi zonder weerga zijn de Wouden'). Opsterland wees lang op de recreatieve mogelijkheden van Bakkeveen, net zoals Tietjerksteradeel dat deed voor het Bergumermeer en Eernewoude. Resten nog Noord-Oost Friesland en het Lauwersmeer. Het kale Noorden van Friesland vinden velen misschien niet zo aantrekkelijk - behalve als de tulpenvelden in bloei staan - maar dat verhindert de ge-

meente Ferwerdiel [9] niet te melden *Ferwerderadiel, in Fryske gemeente! Kom mar ris op besite!* ('Ferwerderadiel, een Friese gemeente! Kom maar eens op bezoek!'). Toeristisch gezien wordt het Lauwersmeer-gebied steeds belangrijker. De gemeente Kollumerland c.a. bracht dit gebied vele jaren met behulp van een kaartje in beeld, maar stapte onlangs over op de slogan *Ruim en rustig recreëren tussen Wad en Wâlden* [10].

GRONINGEN

Via het Lauwersmeer hebben we de overgang naar de provincie Groningen al gemaakt, waarvan de provincie al jaren zegt *Er gaat niets boven Groningen*. Aan de Groningse kant was het de gemeente Ulrum die al in 1961 attendeerde op de recreatieve mogelijkheden van dit gebied. Eerst met *Toekomstig recreatiecentrum* en later met *Met het natuurlijke Lauwerszegebied - de magneet van het noorden* [11]. Maar ook de verderop gelegen gemeente Baflo verzuimde niet op een kaartje de ligging van de Lauwerszee mee te nemen. Wie door het Groninger Hogeland (Hunsingo) rijdt, komt wellicht ook door Winsum, dat zich aanprijst als *Wierdendorp aan het water*. Het oostelijk deel heet Fivelingo, waar het Eemsmondgebied landelijke bekendheid heeft gekregen. Vanuit de Eemshaven konden nog niet zo lang geleden de zogenaamde *Butterfahrten* naar Borkum worden gemaakt, maar tot verdriet van vele noordelingen behoren die nu tot het verleden. Delfzijl [12] is de grootste haven van het

Noorden (*Dynamische havenstad aan de Eems*) en zeker een bezoek waard. Dat geldt ook voor Appingedam (*Rijk aan historie*), waar de hangende keukens boven het water een toeristische attractie vormen. Termunten geeft aan ook een *Recreatiegebied in Eemsmondregio* te zijn, maar dat beperkt zich tot het visserscentrum Termunterzijl. Interessanter is Nieuweschans, dat zich kon presenteren als *Gemeente met geneeskrachtig bronwater* [14]. Kuuroorden zijn tenslotte in ons land een zeldzaam verschijnsel. Via het Reiderland komen we dan in het toeristisch aantrekkelijke Westerwolde. De gemeente Bellingwedde prijst de voordelen aan: *Rust, ruimte, recreatie - Twee-eenheid van landschapsschoon en reine lucht* [13]. Dat er ook nog iets te zien is vertelt buurgemeente Vlagtwedde (*In mooi Westerwolde*) met *Bourtange 400 jaar vesting 1580-1980* [15] en *Tussen klooster en vesting in mooi Westerwolde* [16]. Genoemd klooster vindt u in Ter Apel, dezelfde gemeente die één van de leukste slogans in ons land bedacht: *De op één na mooiste gemeente van Nederland* [17]. Dus u weet wat u te doen staat! In het Westerkwartier ligt het accent meer op de lokale recreatiemogelijkheden, die door Ezinge alliterend worden aangegeven met *Rust ruimte reitdiep recreatie*. Een uitzondering is Leek, met het landgoed Nienoord als bekend recreatiecentrum, waar ook het Nationaal Rijtuigenmuseum is gevestigd. De gemeente verkondigt daarom *Leek met Nienoord, een*

verrassing in veelvoud.

De stad Groningen is in vele opzichten een bezoek waard. De VVV zegt al jaren *Welkom in gastvrij Groningen*. De Martinstad staat zo nu en dan zelfs in het teken van koninklijke romantiek. Het aangrenzende Haren attendeert terecht op de bekende Hortus.

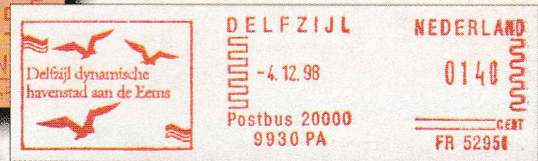
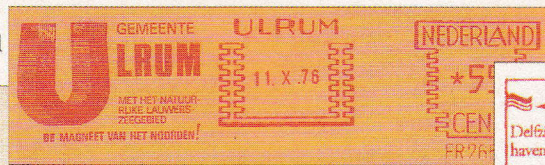
DRENTHÉ

De grens met Drenthé is dan wel erg dicht bij. De provinciale VVV gebruikte aanvankelijk een hunebed als symbool voor deze provincie, maar vele jaren werd Drenthé aangeprezen als *Fietsvakantieland* [18] en dat niet alleen vanwege de Fietsvierdaagse. De laatste jaren probeert men de vakantiegangers te lokken met de slogan *Drenthé met de H van Héerlijk* [19]. Het noordelijk deel van de provincie staat bekend als het Noordenveld met verschillende toeristisch aantrekkelijke plaatsen als het brinkdorp Anloo, dat zich *Ideaal voor recreatie* noemt. Norg legt het accent op de aantrekkelijke natuur door de tekst *Natuurlijk Norg* [20]. De natuur is daarbij vertegenwoordigd door een egel en een vlinder. Roden - met het beeldje van Ot en Sien - liet vele jaren weten te beschikken over een *uniek recreatiegebied*, maar noemt zich tegenwoordig *recreatiegemeente*. Ook Rolde doet dat. Zuidlaren - bekend van de grootste paardenmarkt in oktober - beschikt over *natuurschoon* en is daardoor aantrekkelijk voor 'recreatie'. Toeristisch interessante gebieden zijn zeker ook de Hondsrug en het Ellertsveld. Aanvankelijk

10

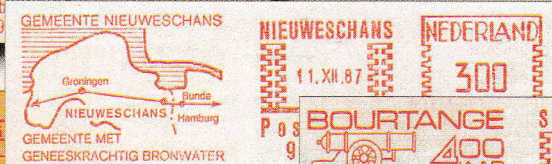
11

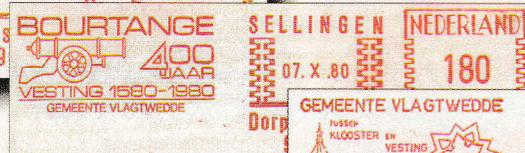
12

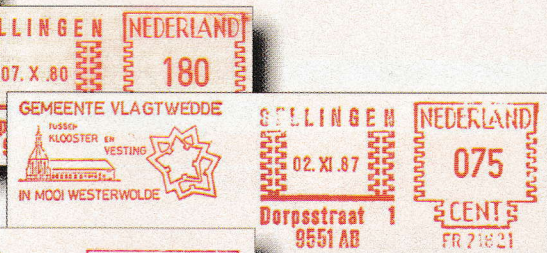
13

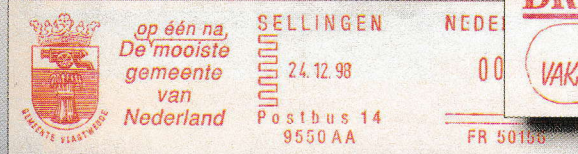
14

15

16

17

18

19

liet Borger - net als de provinciale VVV - de aanduiding *Boeiend recreatiegebied* vergezeld gaan van een hunebed, maar in 1978 stapte de gemeente over op *gemeente borger 13.000 ha drenthe* [21]. Daar hebt u dus meer dan een week voor nodig. De omgeving van Beilen is rijk aan natuurschoon. De gemeente zegt dan ook *Beilen=natuurschoon*. Daaraan ontbreekt het ook niet in Odoorn: *Rijk aan natuurschoon*. Westerbork - landelijk bekend vanwege het Herinneringscentrum van die naam - prijst zich aan voor *rustige recreatie*.

De naam Zuidenveld geeft al aan dat tot slot het zuiden van de provincie in beeld komt. Ook in dit gebied strijden gemeenten om de gunst van de recreant. Diever doet dat zeer openlijk met de slogan *In uw vakantie liever naar Diever* [22]. Dwingeloo - bekend van de sterrenwacht annex Planetron - brengt de gehele provincie in stelling met *Beleef Drenthe... bezoek Dwingeloo* [23]. Havelte gebruikte vele jaren de leuke slogan *Rust en Ruimte beide, in natuur en heide* [24], maar vindt zich tegenwoordig *Woon- en creatiegemeente bij uitstek*. Net als Havelte ooit deed gebruikt ook Nijeveen [25] een hunebed als 'icoon'. Ruinen kon niet om de alliteratie *Ruinen Rust Ruimte* heen. De Wijk attendeert op *Oude havezathen - prachtig natuurschoon*, terwijl Zuidwolde zijn ligging in de provincie Drenthe aanprijst: *Mooi Zuidwolde in Drenthe*. Zweeloo zoekt het tegenwoordig in de modern aandoende tekst *Actief recreatief*.

OVERIJSSSEL

De recreant annex toerist kan van Drenthe de overstap maken naar een gebied met een geheel ander karakter: de Kop van Overijssel, waarmee we in Overijssel zijn beland. Het is de overstap van zand naar in hoofdzaak water. Het havenstadje Blokzijl noemde zich voor de herindeling *Uw watersportcentrum* [26]. De geschiedenis van het stadje wordt verbeeld door een stadsgezicht met een kanon. De nieuwe gemeente Brederwiede afficheert zich als *Natuur- en recreatiegemeente in Noordwest-Overijssel* [27]. Een zeilboot op een plas benadrukt de watersportmogelijkheden. Een soortgelijk stempel werd vroeger gebruikt door Wanneperveen. Een hoofdstuk apart is natuurlijk Giethoorn, bekend van de film 'Fanfare'. De vroegere gemeente gebruikte een fraai stempel met een dorpsbeeld met een punter [28]. Brederwiede gebruikte eveneens een mooi stempel ter gelegenheid van het 750-jarig bestaan (1230-1980)

van Giethoorn. De vroegere gemeente Oldemarkt (nu IJsselham) vond zich *recreatieoord bij uitstek* [29]. Die slogan werd overgenomen door IJsselham, dat voor recreatie beschikt over 3000 ha *natuurgebied*. Zwartsluis legt het accent daarentegen op de watersport: *watersport-centrum*.

De IJssel was vroeger een belangrijke verkeersader voor ons land. Vandaar dat de IJsselvallei van het Kampereiland tot Arnhem een gebied is met nogal wat historische steden. Kampen en Zwolle zijn toeristisch gezien zeker de moeite waard. De VVV van Zwolle noemt Zwolle *Hanzestad*. Doesburg omschrijft zichzelf als *Hanzestad aan de IJssel*. Diverse frankeerstempels van de gemeente Kampen maken melding van zaken die een bezoek waard zijn, zoals het Stedelijk Museum (Haverkamp!), Monumenten-hoofdstad en carillonstad. Zutphen noemt zich *torenstad*. Een stempel van Brummen maakt de ligging duidelijk: *Tussen Veluwe en IJssel*.

Toeristisch aantrekkelijke gebieden in Overijssel zijn de Vechttreek en Salland, vooral de Sallandse Heuvelrug. De VVV in Raalte gebruikte de combinatie *De Overijsselse Heuvelrug en Salland voor uw vakantie* [30]. Hellendoorn noemt zich *Parel van Overijssel*, terwijl Holten zich aanprijst als *ideaal toeristenoord* [31]. Het Vechtdal werd met een collectief frankeerstempel gepromoot (*Overijssels Vechtdal*) door de gemeenten Dalftsen, Gramsbergen, Hardenberg en Ommen. Hardenberg gebruikte daarvoor de bekende slogan *Verlies je hart in Overijssel*, aangevuld met *Hardenberg recreatiegemeente*. Heel leuk is het stempel met de 'omgekeerde' recreatieve tekst *Wonen, waar anderen met vakantie gaan*. Den Ham bedacht ook een originele tekst: *Den Ham 'n plezierige ontdekking*.

Twente geniet mogelijk meer bekendheid als industriegebied, vooral vanwege de vroegere bloei van de textielindustrie, maar het gebied heeft ook toeristen het nodige te bieden. Ambt Delden is één van de gemeenten die met het collectieve stempel *Natuur en Cultuur in de Hof van Twente* probeert die toeristen naar Twente te lokken. Dit stempel vinden we ook bij Stad Delden, Diepenheim, Goor, en Markelo. Stad Delden gebruikte daarvoor een stempel met de wervende tekst *Kom op adem in Delden*, samen met het telefoonnummer van de VVV. De oorsprong van het oudste stadje van Overijssel gaat terug tot de tweede eeuw. Geen wonder dat Ootmarsum

GIDS VOOR PARELZOEKERS

Nogal wat gemeenten prijzen hun gemeente aan als de *Parel van ...*, zij het met verschillende intenties. Sommige gemeenten zitten duidelijk op de toeristisch/recreatieve toer, terwijl andere gemeenten zich met behulp van deze kwalificatie proberen te profileren als woongemeente. In veel gevallen vallen beide intenties trouwens samen. Wonen in een bosrijke omgeving is immers aantrekkelijk. In dit artikel komt u de volgende parels tegen:

Dinxperlo (Gld.)	Parel van Gelderland
Doorn (U.)	Parel van de Heuvelrug
Haren (Gr.)	De groene parel van het noorden
Hellendoorn (O.)	Parel van Overijssel
Putten (Gld.)	Parel der Veluwe
Winterswijk (Gld.)	Parel van de Achterhoek

daarom verkondigt *het stadje dat zo enig en anders is* [32]. Dat voor de promotie van een provincie steeds weer nieuwe slogans worden bedacht, blijkt uit een uit Almelo afkomstig stempel met de tekst *Overijssel - de Tuin van Nederland* [33]; een kaartje van Nederland met Overijssel rood gekleurd ontbreekt niet.

Een bekende promotor van de Achterhoek -vroeger Graafschap - is de groep Normaal. Maar dat maakt promotie door VVV's en gemeenten niet overbodig.

GELDERLAND

Via de Achterhoek hebben we meteen de overstap naar Gelderland gemaakt. De VVV Achterhoek (inclusief De Liemers en Montferland) in Zutphen prijst deze streek aan met *Achterhoek ruimte voor vakantie en Achterhoek voor weekend en vakantie* [34]. Ook hier komen we collectieve promotie door een aantal gemeenten tegen en wel in de vorm van de tekst *Achterhoek - het onverwachte Nederland* [35]. Dit stempel wordt gebruikt door Bergh, Doetinchem, Lichtenvoorde en Winterswijk. De Regio Achterhoek in Doetinchem laat met zijn stempel trouwens weten *De Achterhoek komt sterk naar voren...*, maar mogelijk heeft deze slogan meer een economische ondertoon. Aalten vond de gemeente *een vakantie waard* en dat geldt niet alleen voor Aalten, maar zeker ook voor het oude vestingstadje Bredevoort, dat blijkens een frankeerstempel in 1988 achthonderd jaar oud was. Vandaar de tekst *Ves-*

te Bredevoort Uw bezoek waard! Hetzelfde geldt voor het aan de Berkel gelegen Borculo. De gemeente heeft bij verzamelaars van frankeerstempels een bekende klank vanwege de talrijke interessante frankeerstempels. In één van de tien stemfels wordt Borculo *Groene Berkelstad* [36] genoemd. Andere stemfels verwijzen onder meer naar de stormramp uit 1925 en bepaalde bezienswaardigheden. Dinxperlo (aan de Duitse grens) is één van de Nederlandse 'parelgemeenten': *Parel van Gelderland*. Winterswijk noemde zich jarenlang ook zo, maar is nu overgestapt op het collectieve Achterhoekstempel. Zelhém pretendeert als 'natuurlijk Zelhém' *het groene hart van de Achterhoek* te zijn. Vorden kwam al aan bod in het artikel over Kastelen in 1999.

Met Zeeland en Drenthe vormt de Veluwe het trio van meest bezochte recreatiegebieden in ons land. Gelderse VVV's gebruiken dan ook niet alleen algemene slogans zoals *Gelderland vakantie land en Gelderland - volop genieten*, maar ook kreten die toegespitst zijn op de Veluwe: *De Veluwe natúúrlijk, Uw vakantie op de Veluwe en Ede, fietsdorp van Nederland* [37]. Ook het minder bekende Doornspijk noemt zich *Recreatiegebied op de Veluwe*. Bekender is Epe. De gemeente volstaat met *Recreatiegebied Veluwe*. Ermelo doet het wat persoonlijker met *Uw recreatieoord; de gemeente gebruikte ook dienstverleningen waarvan de achterzijde werd gebruikt om aandacht te vragen voor het samengaan van natuurschoon*

en industrie [38]. Nunspeet zocht het vroeger in de woordspeling *Variatie in recreatie*, maar probeert tegenwoordig in alle seizoenen een toeristengraantje mee te pikken door de slogan *Elk seizoen z'n charmes*. In het eerste stempel zat een storende spelfout, namelijk *seizoen* in plaats van *seizoen*, maar dat werd snel hersteld. Putter koos voor de klassieker *Parel der Veluwe*. Aan de zuidkant vormt de Veluwezoom/Rijnsoever de grens. Gelderlands hoofdstad Arnhem worden allerlei specialiteiten toegekend. De VVV doet dat met *Arnhem-Garden City-Ville Jardin-Gartenstadt-Tuinstad* [39] en de gemeente met *parkstad en trolleystad*. De VVV verkondigde trouwens ook *Je gaat er voor naar Arnhem*. Renkum laat het beeld van bomen, een hert en watergolven voor zich spreken. Rhenen volstaat met *een bezoek waard*.

Aan de noordkant wordt de provincie begrend door Flevoland en de Randmeren/Eemland. De VVV van Flevoland probeerde u lange tijd te strikken voor een bezoek aan de twaalfde provincie van ons land met *Vlieger-eens-uit in Flevoland!* [40], maar doet het tegenwoordig met de slogan *Flevoland - de verrassende kant van Nederland* [41]. Het vroegere Hanzestadje Elburg is een bezoek waard. De aanduiding in het stempel van de gemeente (*Monumenten - Recreatie*) wordt ondersteund door een strandtafereel en een stadspoort [42]. Zo'n poort staat ook in het stempel van Harderwijk - ook al een oude Hanzestad - samen met de

tekst *Toegangspoort tot de Noordwest Veluwe*. De gemeente Oldebroek probeert u met de kreet *voor een rustige vakantie* naar de noordrand van de Veluwe te lokken, maar dan moet het schietterrein op de Oldebroekse heide natuurlijk niet in gebruik zijn...

UTRECHT

Als afsluiting van Midden-Nederland nog een stukje van Utrecht, namelijk de Utrechtse Heuvelrug, ook wel de Stichtse Lustwarande genoemd vanwege de vele prachtige landhuizen aan de voet van de Heuvelrug. Het kasteeldorp Amerongen noemt zich *ideaal vakantieoord* [43]. Amersfoort is meer historisch getint vanwege de stadsmuren en de stadspoorten. Een stempel van de gemeente toonde er in de jaren zestig een impressie van. De VVV zegt heel modern (*Ah!*) *mersfoort is nooit ver weg...* Doorn zat vele jaren op de klassieke toer met *Parel van de Heuvelrug* [44]. In Driebergen-Rijsenburg kunt u niet alleen genieten van de bossen, maar ook van een grote heide-tuin. Vandaar dat de gemeente zich *Heidehoofdstad van Nederland* [45] noemt. Ook Leersum heeft twee aantrekkelijkheden in de aanbieding, getuige de tekst *temidden van bossen en vergezichten*. Van de talrijke stemfels van Zeist, bekend van Slot Zeist, tenslotte de tekst *Tuinstad Zeist - úw recreatieoord*.

